

Examensarbete i fördjupningsämnet svenska och lärande

15 högskolepoäng, avancerad nivå

Lärares och elevers uppfattning om undervisning som engagerar

Teachers' and Students' Perception of Engaging Teaching

Emil Gustafsson

Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i
årskurs 4-6, 240 högskolepoäng
Datum för slutseminarium: 2025-01-08

Examinator: Manuela Lupsa
Handledare: Pär Widén

Förord

Jag som har författat detta examensarbete heter Emil Gustafsson och jag har skrivit detta arbete under höstterminen 2024. Jag läser sista terminen på grundlärarprogrammet med inriktning mot årskurs 4-6 genom VAL-projektet. Min erfarenhet inom skolvärlden utgör en grund för intresset av att engagera elever i undervisningen. Jag har sett betydelsen av engagera eleverna i undervisningen för att på så sätt bidra till deras språk- kunskapsutveckling och deras målluppfyllelse.

Jag vill rikta ett stort tack till lärare och elever som varit informanter under datainsamlingen och till skolan som lät mig göra min undersökning i deras lokaler. Stort tack till min handledare Pär Widén som gett konstruktiv återkoppling och bidragit till tankar som utvecklat mitt arbete. Tack till min examinator Manuela Lupsa som genom sin återkoppling från opponeringen gett mig möjlighet att utveckla och förfina detta examensarbete.

Sist vill jag tacka alla nära och kära som stöttat och inspirerat mig under skrivandet av mitt arbete.

Abstrakt

All undervisning ska utgå från Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 22 (Skolverket, 2022), den ska vara likvärdig och bidra till att eleverna blir goda och engagerade samhällsmedborgare. Detta arbete syftar till att undersöka vilka didaktiska och pedagogiska val lärare anser bidrar till elevers ökade engagemang i skolarbetet och hur elever beskriver en undervisning som engagerar dem. Det är en kvalitativ studie som genomförts genom intervjuer med tre lärare och fem elever på en fristående skola i en kommun i södra Sverige. Empirin från studien har analyserats med hjälp av ett sociokulturellt perspektiv och teorin om ett erfarenhets- och upplevelsebaserat lärande.

Resultatet visade att lärare och elevers uppfattningar kring vad som engagerar elever i undervisningen stämmer överens med varandra. Lärarnas val att arbeta med stödstrukturer, ett öppet diskussionsklimat, låta eleverna bidra med idéer till undervisningen och att använda olika uttrycksformer och multimodaliteter i undervisningen bidrar till ökat engagemang hos eleverna. Dessutom visar resultatet att elevernas uppfattning kring att nå målen är när de känner engagemang i undervisningen och att engagemanget påverkas av lärares verbala och ickeverbala kommunikation i klassrummet. Undervisningens struktur och lärares didaktiska och pedagogiska val i undervisningen både påverkar och bidrar till elevers engagemang.

Nyckelord: *elementary school, engage students, middle school, motivation education, language development, scaffolding, student participation*

Innehållsförteckning

Förord.....	2
Abstrakt.....	3
1. Inledning.....	5
2. Syfte och frågeställningar	7
3. Teoretiska perspektiv	8
3.1 Sociokulturellt perspektiv	8
3.2 Erfarenhets- och upplevelsebaserat lärande	9
4. Tidigare forskning.....	11
4.1 Stödstrukturer för att engagera elever	11
4.2 Uttrycksformer, multimodaliteter och elevers engagemang	13
4.3 Engagera elever genom tematisk undervisning och formativ bedömning	15
4.4 Summering	16
5. Metod och material	18
5.1 Insamlingsmetod	18
5.2 Material	19
5.2.1 Studiens deltagare	19
5.2.2 Materialbeskrivning	19
5.2.3 Materialbearbetning	20
5.3 Analysmetod	20
5.4 Forskningsetiska överväganden	21
5.5 Metoddiskussion	22
6. Resultat och analys.....	23
6.1 Lärares engagemang och didaktiska och pedagogiska val i undervisningen	23
6.2 Elevers uppfattning kring lärares engagemang	27
6.3 Resultatanalys	29
7. Slutsats.....	32
7.1 Diskussion.....	33
7.2 Framtida forskning.....	34
Referenser	36
Tryckta referenser	36
Elektroniska referenser	36
Bilagor	38
Bilaga 1 - Samtyckesblankett till vårdnadshavare	38
Bilaga 2 - Intervjuguide - Lärare.....	42
Bilaga 3 - Intervjuguide - Elever.....	43

1. Inledning

Under min yrkesverksamma tid har jag varit intresserad av att engagera mina elever i undervisningen med särskilt fokus på deras språk- och kunskapsutveckling. Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 22 (Skolverket, 2022) tydliggör att utbildningen ska stimulera elevers kreativitet, nyfikenhet och självförtroende. Eleverna ska vilja pröva, omsätta idéer till handling och lösa problem. Lgr 22 (Skolverket, 2022) betonar vidare att utbildningen ska vara likvärdig, det vill säga att utbildningen ska vara av samma kvalitet oavsett skillnader mellan elevers förutsättningar och var i landet utbildningen anordnas. För att stimulera elevers nyfikenhet, kreativitet och självförtroende så som framgår av läroplanen behöver lärare bygga undervisningen på elevers erfarenheter och skapa förutsättningar för att engagera elever i undervisningen. En undervisning som utgår från elevernas erfarenheter och engagemang bidrar dessutom till en likvärdig utbildning eftersom skillnaden mellan elever då jämnas ut.

I detta arbete använder jag begreppet engagemang för att beskriva elevers intresse, motivation och lust att ta sig an en uppgift som initierats av läraren. Min utgångspunkt både i mitt arbete som lärare och i föreliggande arbete, är att lärande förutsätter goda relationer mellan lärare och elever och att lärarna behöver visa intresse för sina elevers specifika erfarenheter och bakgrunder och för att på så sätt engagera eleverna. Ett erfarenhetsbaserat lärande innebär för mig att skolans lärare synliggör, tillvaratar och utgår från elevers erfarenheter i planeringen och genomförandet av undervisningen, vilket ställer krav på att lärarna engagerar eleverna. Under min tid som jag arbetat i skolverksamhet har jag upplevt att lärare, inklusive mig själv, inte alltid gör det vi säger oss göra och vår läroplan ålägger oss. Jag upplever att jag många gånger haft ett otillräckligt intresse för att ta reda på och utgå från elevers specifika erfarenheter, bakgrund och behov i planeringen och genomförandet av undervisningen vilket påverkat elevernas engagemang.

Bristen på engagemang hos eleverna har visat negativa konsekvenser för elevernas kunskapsutveckling och i förlängningen också på deras måluppfyllelse. Gibbons (2006) nämner att när läraren genomför en utmanande undervisning med material som anpassats efter elevernas kunskapsnivåer gynnas alla elever, vilket minskar språkklyftor mellan elever oavsett elevers språkliga bakgrund och erfarenhet. Vidare nämner Gibbons (2006) att det är bättre för elevernas kunskapsutveckling att lärarna ger dem stöd och uppmuntran att klara svåra uppgifter än att förenkla uppgifter. När alla elever får utmanande uppgifter och de elever som behöver stöd och

uppmuntran av läraren får det så skapas ett engagemang och elevernas kunskaper utvecklas. Lärarens intresse för eleverna i undervisningen är avgörande för om ett lärande blir möjligt.

Av Skollagens (2010:800) kapitel 10 poängteras vikten av att utbildningen främjar social gemenskap och ger en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet, elevernas engagemang är därmed en central del i utbildningen. Att sociala relationer och lärande är förknippade med varandra har sitt ursprung bland annat i den lärandeteorin som går under benämningen sociokulturell teori. I detta arbete används sociokulturell teori och erfarenhets- och upplevelsebaserat lärande (*Experimental Learning Theory, ELT*) både som analysstöd och som teoretiska utgångspunkter. Den sociokulturella teorin beskriver att lärande och utveckling är tätt förenliga och att människan förändras och utvecklas genom sina erfarenheter och i interaktion med andra människor (Säljö, 2014). Enligt den sociokulturella teorin är kunskap något som överförs och utvecklas genom socialt samspel och kulturella verktyg. De kulturella verktygen är framförallt de språkliga och kommunikativa symboler som människor använder i sociala sammanhang. Erfarenhets- och upplevelsebaserat lärande är ett teoretiskt perspektiv som utbildningsteoretikern Kolb (2015) beskrivit. Utgångspunkten för detta perspektiv är att erfarenhet är kärnan i allt lärande och i den personliga utvecklingen. För att eleverna ska kunna lära sig behöver undervisningen således utgå från elevernas erfarenheter och eleverna behöver vara delaktiga, få experimentera och reflektera över sina erfarenheter.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med föreliggande studie är att undersöka hur lärare och elever beskriver en undervisning som engagerar.

Följande frågor ställs och besvaras i detta examensarbete:

- Vilka didaktiska val anser lärare bidrar till elevers ökade engagemang i skolarbetet?
- Hur beskriver elever en undervisning som engagerar dem?

3. Teoretiska perspektiv

Följande kapitel förklarar de teoretiska perspektiv, sociokulturellt perspektiv och erfarenhets- och upplevelsebaserat lärande som examensarbetet utgår från och som utgör stöd vid analys av empirin. De teoretiska perspektiv som beskrivs i detta arbete har fått stort inflytande på skolväsendet både nationellt och internationellt och många av de tankegångar som beskrivs inom respektive inriktning har påverkat hur de svenska styrdokumenterna utformats. Även om de båda riktningarna sinsemellan skiljer sig åt har de den gemensamma utgångspunkten att den sociala relationen har betydelse för lärandet. De begrepp som används inom de två teoretiska perspektiven överensstämmer med hur lärarna i denna undersökning uttrycker sig kring sin syn på undervisningen, vissa begrepp använder lärarna själv i sitt dagliga arbete. På så sätt är valet av de teoretiska perspektivens begrepp motiverade att använda för att analysera lärares didaktiska och pedagogiska val för att engagera elever.

3.1 Sociokulturellt perspektiv

Psykologen Lev S. Vygotskij (Säljö, 2014) ansåg att människans kognitiva utveckling sker genom samarbete och social interaktion. Lärandet är enligt den sociokulturella teorin (Säljö, 2014), en dynamisk och kontinuerlig process som bygger på att det finns goda relationer, gott samarbete och en positiv interaktion i klassrummet där språket är ett medel för kommunikation, för individuellt lärande och för den kognitiva utvecklingen. I denna dynamiska process behöver eleverna engageras för att aktivt delta och lära sig. Färdigheter och kunskap är starkt påverkade av de kulturella kontexter eleverna befinner sig i.

Vygotskij utformade begreppet proximal utvecklingszon (*Zone of proximal development, ZPD*) som är ett centralt begrepp inom det sociokulturella perspektivet (Säljö, 2014). Genom att använda begreppet den proximala utvecklingszonen beskrev Vygotskij det område i en individs kunskapsutveckling som är mellan vad individen kan på egen hand och vad individen kan med rätt stöttning. Den stöttning som lärare, eller annan person med kunskap, ger elever för att de ska kunna lösa uppgifter som ligger precis utanför gränsen för vad de klarar av på egen hand benämns inom det sociokulturella perspektivet för *scaffolding*. *Scaffolding* är inget generellt stöd utan specifikt och som leder till att elever lär sig nya begrepp eller fördjupar sin förståelse för ett fenomen.

Detta innebär att rätt stöttning ger elever möjlighet att utvecklas kognitivt genom att klara uppgifter tillsammans med klasskamrater som de inte hade klarat själva. Läraren kan med hjälp av nyfikna frågor, positiv uppmuntran och återkoppling stötta elevens kunskapsutveckling.

Ytterligare ett grundläggande begrepp inom sociokulturellt perspektiv är *mediering*. Säljö (2014) förklarar begreppet *mediering* med att människor använder redskap eller verktyg för att förstå och agera i sin omvärld. I huvudsak är det två redskap som människan använder: det språkliga såsom bokstäver, siffror och begrepp och det materiella såsom spadar, tangentbord och andra fysiska ting. De två redskapen både formar människans sätt att tänka och bildar grund för lärandet, redskapen utvecklas ur kulturella gemenskaper och de behöver, enligt företrädare för sociokulturell tradition, kombineras. Säljö (2014) förklarar att det finns en direkt förbindelse mellan ett stimuli och en respons och att människor med hjälp av sina medierande redskap reagerar och agerar i sin omvärld.

Sammanfattningsvis, utifrån Säljö (2014) förklaring av den sociokulturella teorin fokuserar detta examensarbete på språklig stöttning som till exempel nyfikna frågor och uppmuntran och kombinationen av fysiska och teoretiska verktyg för förståelse av omvärlden. De företeelser som de grundläggande begreppen inom den sociokulturella teorins begrepp beskriver utgör både en ram för denna undersökning och en utgångspunkt för analysen av empirin.

3.2 Erfarenhets- och upplevelsebaserat lärande

Utbildningsteoretikern Kolb (2015) har formulerat en teori om sammanhanget mellan erfarenhets- och upplevelsebaserat lärande (*Experiential learning theory, ELT*). Utgångspunkten för denna teoretiska inriktning är att erfarenhet är kärnan i allt lärande och i den personliga utvecklingen. Kolb (2015) skriver att lärande sker när elever prövar nya saker och tillvägagångssätt utifrån tidigare erfarenheter och upplevelser, så småningom får eleverna en ny kunskapsbas som ligger till grund för framtida lärandeprocesser. Enligt Kolb sker lärande genom erfarenheter som involverar både handling och reflektion i fyra steg:

1. Konkreta erfarenheter
2. Reflekterande observation
3. Abstrakt konceptualisering
4. Aktiv experimentering

De fyra stegen innebär i korthet att en individ är med om en erfarenhet eller upplevelse (första steget) som individen analyserar (andra steget) för att sedan kunna teoretisera och dra slutsatser (tredje steget). Avslutningsvis provar individen nya tillvägagångssätt baserat på tidigare erfarenheter (fjärde steget). Kolb (2015) menar att varken meningsfullhet eller begriplighet är nödvändiga förutsättningar för att individen ska kunna reflektera och lära sig av situationen. Elever har mer eller mindre kunskap kring de olika delarna i varje lärandesituation, denna process förklarar Kolb (2015) med att lärandet är en pågående process där tidigare kunskap kompletteras eller ersätts av ny kunskap.

Lgr 22 (Skolverket, 2022) förespråkar på ett liknande sätt ett upplevelsebaserat lärande genom ett skapande och undersökande arbetssätt där lek är en väsentlig del. Vidare framgår av Lgr 22 (Skolverket, 2022) att skolan ska stimulera kreativitet och nyfikenhet samt låta eleverna omsätta idéer i handling och lösa problem. Dessa skrivelser i Lgr 22 (Skolverket, 2022) betonar vikten av att både ett erfarenhets- och upplevelsebaserat lärande ska ske i skolan för att möta varje elevs behov. Skolans uppdrag är att med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter och behov skapa förutsättningar för kunskapsutveckling. Att utgå från och använda sig av elevers tidigare erfarenheter och upplevelser i undervisningen gör att elever stimuleras och engageras i undervisningen.

Dysthe (2003) beskriver att samspelet mellan lärare och elev och mellan elever är avgörande för en lärandeprocess där eleverna lär av varandra genom erfarenheter och där både muntligt och skriftligt språk intar en central plats. Ett sådant dialogiskt klimat där språket är centralt skapas, enligt Dysthe (2003), när elever är fria att dela sina tankar och erfarenheter och där lärarens röst i lärmiljön är likställd med elevernas. De tankegångar om att ett lärande sker i en erfarenhetsbaserad process i interaktion med omgivningen som Dysthe för fram delas av Säljö (2014).

Kolbs (2015) teorier om ett erfarenhets- och upplevelsebaserat lärande används för att analysera empirin i detta examensarbete. Teorierna används som ett verktyg för att undersöka vad som bidrar till elevernas engagemang i undervisningen.

4. Tidigare forskning

Detta examensarbete har föregåtts av en litteratursökning som visar att området tycks vara relativt outforskat. Eftersom det finns få träffar på vetenskapliga artiklar där olika varianter av sökorden “engagera elever” använts har fokus i sökprocessen riktats mot ord relaterade till begreppet kunskapsutveckling. För att finna artiklar som kan kopplas till området “engagera elever” har sökningarna utgått från de pedagogiska och didaktiska begrepp som jag använder både i min undervisningspraktik och under min tid på lärarprogrammet. Utifrån denna kunskap har jag kombinerat olika sökord och valt ut ett antal vetenskapliga artiklar vars nyckelord jag använt i det fortsatta sökandet. Framtagandet av artiklar från tidigare forskning har skett genom sökmotorn ERIC (EBSCO) kravet för valda artiklar har varit att artiklarna är referentgranskade (peer reviewed). Utifrån de mönster som identifierats i begreppsanvändningen i de vetenskapliga artiklar som jag tagit del av har jag urskilt tre kategorier som i följande resonemang bildar rubrikerna; *4.1 stödstrukturer för att engagera elever*, *4.2 uttrycksformer, multimodaliteter och elevers engagemang* och *4.3 engagera elever genom tematisk undervisning och formativ bedömning*.

4.1 Stödstrukturer för att engagera elever

De Oliveira, Jones & Smith (2020) genomförde ett forskningsprojekt i form av klassrumsobservationer i en årskurs 1 i sydöstra USA, deltagarna i studien bestod av 23 elever och en tvåspråkig lärare. Studien har en snäv inriktning genom att den bara undersöker en lärare, dock finns det likheter i utförandet med andra studier vilket gör att resultatet bidrar med relevant kunskap för detta examensarbete. Elevmaterialet bestod av ett antal tvåspråkiga elever med språkkunskaper på olika nivåer, från nybörjare till mer avancerade. Forskarna (De Oliveira et al., 2020) observerade hur läraren använde sig av olika stödstrukturer vid undervisningen. Studien visade att då läraren använde *scaffolding*, interaktiva stödstrukturer, under kunskapsutvecklingen blev eleverna mer självständiga och engagerade. De Oliveira, Jones & Smith (2020) drar utifrån sina resultat slutsatsen att stödstrukturer har stor betydelse för att engagera eleverna i sitt lärande.

Alvarez, De Loney, Capitelli, Valdés & Biernacki (2022) genomförde en studie på två klasser i årskurs 5 i ett område i Kalifornien. Syftet med studien var att undersöka sambandet mellan naturvetenskapligt lärande och elevers språkutveckling. De lärare som ingick i studien fick instruktioner för hur de skulle förhålla sig och material att använda samtidigt som olika former

av klassrumsobservationer pågick. Även om studien genomfördes i fyra lingvistiskt diversifierade klassrum riktades fokus mot de två klassrummen där det gick nyanlända elever från olika geografiska områden. De slutsatser som Alvarez et al. (2022) drog av studien var att nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling förbättras då de får interagera med klasskamrater som kommit längre i sin språk- och kunskapsutveckling. Vidare visade resultatet att lärare behöver, utöver att skapa tillfällen för elever att samtala med varandra, också medvetet organisera och vid behov förändra grupperingarna i klassrummet utifrån var eleverna befinner sig i sin kunskapsutveckling. Alvarez et al. (2022) menar att grupperingar hjälpte eleverna att genomföra samtal med tydliga mål, hålla fokus på innehållet och att använda rätt språkbruk. Resultatet visade även att elevernas språk- och kunskapsutveckling gynnades av att de fick möjlighet att använda språket i olika sociala sammanhang.

Både De Oliveira et al. (2020) och Alvarez et al. (2022) studier lyfter fram vikten av att läraren stöttar sina elever i undervisningen för att stärka elevernas kunskapsutveckling. Trots skillnader i antal och ålder på informanterna mellan De Oliveira et al. (2020) och Alvarez et al. (2022) studier gav de båda undersökningarna ett liknande resultat, eleverna blev mer självständiga, delaktiga och engagerade i sin undervisning när det fanns ett tydligt mål.

Hultmark, Engström & Gullberg (2024) genomförde tre klassrumsobservationer på tre olika gymnasieskolor i Sverige. Syftet med studien var att undersöka vilka strategier lärare använder för att stötta elevers förmåga att resonera. Datainsamlingen gjordes med klassrumsobservationer som spelades in med både ljud och bild. Ljud- och bildmaterialet är däremot enbart inspelat under ett observationstillfälle per klass. Empirin analyserades med hjälp av sociokulturell teori och visar att lärare-elev interaktionen i teknikundervisningen har stor betydelse för elevernas kunskapsutveckling. Forskarna (Hultmark et al., 2024) kunde av sina resultat också dra slutsatsen att lärare anpassar sitt sätt att kommunicera beroende på situationen. Resultatet visar att detta har konsekvenser för både undervisningen och lärandet. Lärare behöver utforma sin stöttning med omdöme och växla mellan att låta elever klara sig själv, ge tips, ställa nyfikna frågor och ge ytterligare instruktioner. Studien visar ett liknande resultat som föregående artikel, att stöttning med tydliga mål bidrar till elevers kunskapsutveckling och till att elever blir mer självständiga.

4.2 Uttrycksformer, multimodaliteter och elevers

engagemang

Zwiers (2006) genomförde genom aktionsforskning en undersökning med syftet att förstå möjligheter att bygga upp akademiskt språk och historiskt tänkande för elever utan engelska som modersmål. Studien undersöker också hur *scaffolding* kan stödja utvecklingen av det akademiska språket hos eleverna. Vid tillfället undervisade Zwiers (2006) 60 elever i åldrarna 12-15 år i 5 veckor på en mellanstadieskola i norra Kalifornien. Eftersom forskaren valt att själv undervisa och sedan analysera empirin bygger empirin och resultatet på forskarens subjektiva observationer och upplevelser. Resultatet visade att då lärare erbjuder aktiviteter som ger elever möjlighet att använda sig av andra uttrycksformer än det talade språket, exempelvis gestaltning, utvecklas elevernas ämneskunskaper. Vidare visade Zwiers (2006) undersökning värdet av att integrera kommunikativt innehåll och språk genom multimodalitet. Av resultatet drog forskaren också slutsatsen att behovet och önskan att kommunicera med kamrater motiverade elever att använda ett mer akademiskt språk.

Kunskapsutveckling tillika språkutveckling sker bland annat genom att eleverna använder ett akademiskt språk vilket i sin tur kräver att eleverna är motiverade och engagerade. Zwiers (2006) identifierade att det finns ett tydligt samband mellan motivation, engagemang och kunskapsutveckling. Resultatet av undersökningen visade därutöver att elevers språk- och kunskapsutveckling gynnas när lärare genomför en undervisning som innehåller samtliga språkliga dimensioner; tala, skriva, lyssna och läsa.

Kim (2021) genomförde en kvalitativ fallstudie på en grundskola i USA. Studien genomfördes i en årskurs 5 med 16 elever där 6 av eleverna var andraspråkselever. Trots bredden av datan i studien som innehåller både observationer, ljudinspelning och anteckningar är studiens genomförande enbart på 62 timmar vilket innebär att de långsiktiga effekterna av det undersökta inte analyseras. Studiens syfte var att undersöka hur interaktionen i klassrummet skapade förutsättningar för lärande för elever med engelska som andraspråk. Resultatet visade att användningen av tekniskt stöd underlättade för elever att interagera med varandra. Det tekniska stödet bidrog till elevernas språkutveckling bland annat genom att stödja eleverna i att föra debatter. Studien visar att tekniken inte bidrog till mer interaktion eller mer språklig användning än vanligt men tekniken gav stöd till eleverna både i hur de skulle interagera med varandra och hur de skulle lösa uppgifter gemensamt. Resultatet visar att tekniken utgör en viktig funktion som medlingsverktyg i klassrummet. Däremot framgick att det multimodala arbetssätt som

läraren önskade förmedla inte framgick så tydligt som läraren avsåg. För att förbättra effekten av teknikstödda uppgifter konstaterar Kim (2021) att lärare bör vara uppmärksamma på hur budskap och innehåll förmedlas samt att vägleda och uppmuntra elevinteraktion.

Lestari, Firdaus & Yukamana (2024) genomförde en undersökning på 93 elever i årskurs 6 i Indonesien. Studiens fokus var riktat mot hur onlinespel bidrar till viljan att lära sig. Studien genomfördes genom att eleverna fick svara på frågeformulär, något som kan göra att resultatet påverkas exempelvis genom att informanterna ger svar som de tror att forskaren vill ha. Dock består underlaget av ett stort antal informanter vilket minskar felmarginalerna och gör resultatet reliabelt. Resultatet visade att när lärare använder digitala läromedel som eleverna uppfattar är innovativa och roliga så motiveras och engageras eleverna att nå lärandemålen. Studiens resultat visar dessutom att elevernas motivation och kunskapsutveckling gynnas av multimodala medel såsom spelmedia. Däremot fann de inget samband mellan elevens utveckling av ordförråd och onlinespel, även om onlinespel förvisso ökade elevernas motivation så gällde den ökade motivationen enbart spelet.

Hava (2021) genomförde en studie på 80 lärarstudenter mellan 18 och 20 år inom det turkiska skolsystemet med syfte att undersöka om digital storytelling är en effektiv metod för att öka lärarstudenternas motivation. Forskaren använde sig inte av någon kontrollgrupp då hen önskade utsätta alla informanter för samma procedur, detta kan göra det svårt att se den utvalda metodens påverkan på resultatet. Resultatet visade att genom en teknikbaserad autentisk och verklighetstrogen miljö får lärarstudenterna som har svårt att uttrycka sig, stöd i att nå målen. I denna studie ställdes också frågan om digitala ordböcker kan vara ett stöd för lärarstudenternas kunskapsutveckling. Resultatet visar att studenterna fick en bättre språkutveckling när det gäller grammatik, ordförråd och stavning, då de kunde slå upp ord de inte förstod. Hava (2021) konstaterar i sin undersökning att lärarstudenternas inställning till det engelska språket inte påverkades av att erbjuda digital storytelling. Lestari et al. (2024), Blomgren (2016) och Havas (2021) undersökningar visar att digitala miljöer ibland kan vara motivationshöjande och ibland vara språkutvecklande.

I Blomgrens (2016) doktorsavhandling ingick elever från årskurs 9 på tre olika skolor i Sverige. Syftet med undersökningen var att lyfta fram elevernas åsikter och perspektiv på vilka faktorer som uppmuntrade eller begränsade deras motivation, engagemang och målinriktning i en digital miljö. Eftersom studien genomfördes på tre skolor inom samma koncern kan resultatet vara svårt att överföra till andra skolor men den bidrar till värdefull insikt i elevengagemang ur en svensk kontext. Resultatet visar att elever engageras av varierande undervisningsmetoder,

formativ bedömning, ett dialogiskt klimat och en positiv social miljö. Samtidigt visar resultatet att brist på variation i skoluppgifter, brist på rätt kompetens hos läraren och bristande kommunikation om och hur eleverna får använda digitala resurser hämmar elevers motivation. Det framgår även att skolarbetet förenklas och elever blir mer självständiga när de får arbeta i en digitaliserad miljö. Resultatet från denna undersökning har likheter med resultatet från Zwiars (2006), multimodaliteter och ett socialt, dialogiskt klimat visar sig vara positivt för elevers kunskapsutveckling.

4.3 Engagera elever genom tematisk undervisning och formativ bedömning

Mirandas (2010) forskningsartikel undersöker genom linsen av en fallstudie stöd av muntlig språkutveckling genom en granskning av vanligt använda strategier. Forskaren (Miranda, 2010) återbesöker en skola där hen tidigare gjort en undersökning för att fördjupa kunskaperna från sin tidigare undersökning. Fallstudien undersöker en lärare och en elev, underlaget är snävt men bidrar till fördjupad insikt i hur strategier riktat till enskilda elever kan se ut. Syftet var att undersöka kontextens betydelse för muntlig språkutveckling och de specifika strategier som musiklärare använder i samband med musikundervisningen i förskolan. Studien utgick i huvudsak från två frågeställningar där den första handlade om att ta reda på vilken betydelse tematiska aktiviteter har för elevernas språkutveckling och den andra om att ta reda på vilka strategier som gör att elever engageras i undervisningen. Resultatet visade att de tematiska aktiviteterna bidrog med sociala kontexter som gav elever fler möjligheter att interagera med varandra. Därutöver kunde Miranda (2010) utskilja att elevens förståelse för berättelser och berättande ökade, något som bidrog till elevens kunskapsutveckling. Forskaren (Miranda, 2010) lyfter att elever som använder en ickeverbal kommunikation kan upplevas oengagerade men menar att elever då är i en fas där de försöker "koda" språket och fortfarande är engagerade i undervisningen. Vidare såg Miranda (2010) att klassrumsmiljön var en kritisk faktor för lärande eftersom eleverna uppfattade lärarens ickeverbala kommunikation i lika hög utsträckning som den verbala.

Lyon (2022) undersökte sambandet mellan språkutvecklande undervisning i tvåspråkiga klassrum i ämnet naturvetenskap och formativ bedömning genom att applicera ett sociokulturellt perspektiv. Lyon (2022) analyserade bedömningspraktiken i ämnet naturkunskap hos två mellanstadielärare i Arizona i USA. Utifrån analysen föreslogs en ram för bedömning som utgår från en språkligt responsiv undervisning med kontinuerlig

återkoppling som anpassas utifrån elevernas kulturella och språkliga erfarenheter. Den kontinuerliga återkopplingen, behöver enligt Lyon, ges av både lärare och av elever och därutöver behöver det finnas möjlighet till självreflektion för att förbättra elevers naturvetenskapliga förståelse. Informanterna i Lyons (2022) studie är lärare, detta gör att elevernas upplevelser och åsikter om bedömningsmetoderna inte undersöks. Lyons (2022) studie visar däremot att läskunnighet behöver vara en grundläggande del i utformningen, planeringen och anpassningen av undervisningen eftersom det utgör en central del i lärandet.

Tan-I, Hung-Chang & Shih-Kai (2023) undersökte 192 elevers inlärningsförmåga från åtta mellanstadieklasser i årskurs 6 i södra Taiwan. Syftet var att förstå vilka effekter läromedel gav på elevernas motivation, språk- och läskunskaper i engelska när eleverna använder bilderböcker i den interaktiva undervisningen. Studien genomfördes under 16 veckor vilket gör att resultatet redogör för de kortsiktiga effekterna, de långsiktiga effekterna av inläring och motivation undersöks inte. Däremot visar resultatet på läsningens betydelse för språkutvecklingen där ett reciprokt undervisningssätt vid läsning med bilderböcker ökar elevernas motivation att lära sig engelska. Elevernas nyfikenhet, uppmärksamhet och intresse för läsning ökade när eleverna erbjöds bilderböcker med ljusa och intressanta bilder. Vidare framhölls att innehållet och temat i böckerna ska vara kopplat till elevernas livserfarenheter för att öka motivation och generera intresse för läsning och kunskapsinhämtning. Resultatet visade även att elevernas placering och sociala positionering i klassrummet påverkar motivation och engagemang. Läraren behöver vara uppmärksam på elevers placering i klassrummet för att bidra till fler elev-elev samtal. Fysiska bilderböcker ökade också motivationen och engagemanget samt bidrog till språk- och kunskapsutvecklingen hos eleverna (Tan-I et al., 2023).

4.4 Summering

Den forskning som jag valt att redovisa i detta avsnitt grundar sig på studier genomförda i olika länder, där varje land har sitt eget skolsystem och sina specifika förutsättningar för att bedriva utbildning. Det finns därmed stora skillnader för hur de olika undersökningar som presenteras i artiklarna genomförts. Trots dessa skillnader anser jag att samtliga studiers resultat är relevanta i en svensk kontext och för mitt arbete. Samtliga resultat av de studier som jag tagit del av visar att lärare som visar intresse för eleverna genom att använda stöttande strategier som nyfikna frågor, uppmuntran och återkoppling skapar goda förutsättningar för elevers kunskapsutveckling, både när det gäller elevernas ämneskunskaper och språkkunskaper.

Resultaten visar också att när lärare ger stöd till elever under lektionerna lär eleverna sig mer än när de får anpassade och förenklade uppgifter, trots att uppgifterna ligger över deras kunskapsnivå. Även om jag på olika sätt använder samtliga artiklar i min studie är det främst Zwiers (2006) undersökning som jag anknyter till i diskussionen. Zwiers (2006) undersökning visar att när lärare integrerar multimodalitet och ger elever möjlighet till samtal i undervisningen ökar det elevernas motivation, förbättrar språket och skapar ett högre engagemang. Det vill säga att eleverna får ett intresse, en motivation och en lust att ta sig an uppgifter som initierats av läraren vilket jag ser som en förutsättning för lärandet. Studien visar också att ett dialogiskt klimat och multimodala verktyg gynnar kunskapsutvecklingen. Jag har från min erfarenhet av att undervisa sett att elev-elev samtal bidragit till att engagera eleverna i undervisningen. Zwiers (2006) tillvägagångssätt skiljer sig från hur jag genomfört denna undersökning där mitt material består av intervjuer med undervisande lärare (och elever) medan Zwiers (2006) själv undervisat och sedan utvärderat sin empiri.

Trots skillnaderna i skolsystem, antal informanter, informanternas ålder och skillnader i forskningsdesign visar de föregående forskningsartiklarna samstämmighet kring vad ett skolarbete som engagerar elever ska innehålla. Det handlar om att lärarna skapar tydliga strukturer, ger stöd på olika nivåer och ger eleverna möjlighet att använda olika uttrycksformer.

5. Metod och material

I detta avsnitt presenteras undersökningens metodval, urvalet, en kort beskrivning av mina informanter, etiska principer, genomförande och metodologisk ansats. Informanterna och den skola där mina informanter arbetar eller studerar är aidentifierade.

5.1 Insamlingsmetod

Denna studie har genomförts genom en empirisk undersökning av kvalitativ karaktär med intervjun som metod för att samla in empiri. Christoffersen & Johannessen (2015) beskriver att en kvalitativ intervju är en flexibel metod som gör det möjligt att få fylliga och detaljerade beskrivningar där de flesta informanter känner sig tillräckligt bekväma i situationen för att medverka. Studiens empiri består av svar från semistrukturerade intervjuer där både lärare och elever bidragit med tankar utifrån sina perspektiv.

Christoffersen & Johannessen (2015) skriver att intervju är en lämplig metod för en undersökning med kvalitativ ansats eftersom intervjun kan skraddarsys för att passa informantens situation. En kvalitativ intervju sker i form av ett samtal men har fastare ramar. Oftast använder forskaren ett tillvägagångssätt där hen ställer öppna frågor utifrån en mall och informanterna svarar utifrån sina erfarenheter. För att få fördjupade svar ställs följdfrågor där informanterna får berätta fritt inom ramen för det valda ämnet. Då ramarna på samtalet i mina intervjuer var fasta men strukturerna var friare är det semistrukturerade intervjuer som har använts. Genomförandet av intervjuerna förtydligas i bilaga 2 och 3. När det gäller val av insamlingsmetod är det inte enbart undersökningens ansats som avgör utan också syftet med studien. När syftet är att undersöka och beskriva individers upplevelser av ett fenomen är intervjuer en bättre insamlingsmetod för att uppnå syftet än till exempel enkäter.

Valet av individuella intervjuer har också ställts mot valet att genomföra gruppintervjuer. Eftersom syftet med föreliggande studie är att undersöka hur lärare och elever beskriver en undervisning som engagerar, har jag valt att rikta fokus mot respondenternas individuella upplevelser och enbart intervjuat en informant i taget. På det sättet minimeras risken att informanternas svar färgas av andras åsikter. För att fråga informanterna om de ville delta i undersökningen kontaktade jag rektor på den aktuella skolan. Rektorn vidarebefordrade sedan kontaktuppgifter till ett antal elever och lärare. Elevernas vårdnadshavare fick samtyckesblanketten (bilaga 1) där elever och vårdnadshavare informerades om de forskningsetiska principerna för undersökningen och vårdnadshavare gav samtycke till sitt

barns medverkan. Av samtyckesblanketten framgick att elevernas deltagande var frivilligt och anonymt och att de fick avbryta sin medverkan när som helst. Därefter utformade jag två intervjuguider (bilaga 2 och 3), en till elevintervjuerna och en till lärarintervjuerna. Guiderna bestod av ett antal intervjufrågor och följdfrågor som formulerats utifrån syftet och frågeställningarna i detta examensarbete. Samtliga intervjuer var semistrukturerade och skedde på en plats som var välkänd för informanterna. Eleverna fick tillstånd att medverka vid intervjuerna under lektionstid, jag hämtade därför eleverna en och en från deras klassrum vid intervjutillfället. Intervjuerna med lärarna genomfördes under deras arbetstid vid ett tillfälle som passade dem och som inte påverkade verksamheten. Lärarintervjuerna skedde med två veckors mellanrum på samma veckodag och tid för varje person.

5.2 Material

I detta avsnitt beskrivs urvalet av studiens deltagare, materialet som samlats in och materialbearbetningen utförligt.

5.2.1 Studiens deltagare

Urvalet av deltagare består av tre slumpmässigt utvalda lärare som arbetar på mellanstadiet och fem slumpmässigt utvalda elever mellan 11-13 år där både elev och vårdnadshavare gett samtycke till medverkan. Samtliga lärare är legitimerade och behöriga i sina undervisningsämnen. Christoffersen & Johannessen (2015) förklarar att ett slumpmässigt urval bidrar till en representativitet och ger en ökad sannolikhet för ett korrekt resultat. Den aktuella skolan är en fristående verksamhet vars elevunderlag enbart består av andraspråkselever. Skolan är belägen i en kommun i södra Sverige. De lärare som intervjuats har alla många års erfarenhet av läraryrket:

- Lärare 1: 7 års erfarenhet av läraryrket
- Lärare 2: 35 års erfarenhet av läraryrket
- Lärare 3: 12 års erfarenhet av läraryrket

5.2.2 Materialbeskrivning

Materialet är insamlat genom semistrukturerade intervjuer med tre lärare och fem elever, datan är insamlad av mig och består sammanlagt av sex intervjuer med lärare, där varje lärare intervjuats vid två olika tillfällen. Varje intervju varade mellan 30–60 minuter. De fem eleverna intervjuades enskilt och vid ett tillfälle, elevintervjuerna varade mellan 20–30 minuter. Eftersom insamlingsmetoden består av semistrukturerade intervjuer finns det ett brett urval av

frågor att välja mellan. När något svar uppfattas otydligt eller ofullständigt ställs följdfrågor för att få klarhet i svaret (bilaga 2 och 3). Samtliga intervjuer har spelats in och med stöd av de anteckningar som jag fört under intervjuerna har jag transkriberat innehållet i princip ordagrant. Antalet informanter baserar jag både på att det ska finnas en kvalitet och variation i materialet och att materialet ska vara möjligt att sammanställa inom angivna tidsramar. Då syftet och frågeställningarna i föreliggande arbete handlar om att undersöka hur lärare och elever anser att lärarnas didaktiska och pedagogiska val ökar elevernas engagemang i skolarbetet är en kvalitativ ansats med intervjun som datainsamlingsmetod ett tillvägagångssätt som jag funnit vara det mest lämpade.

5.2.3 Materialbearbetning

Det oarbetade materialet bestod av anteckningar och ljudfiler från intervjuerna som jag transkriberat. För att bearbeta materialet har fem steg från Hsieh & Shannons (2005) beskrivning av analysprocessen för en innehållsanalys använts. Det första steget i en innehållsanalys innebär att forskaren formulerar en forskningsfråga, det andra steget handlar om att identifiera vilken data som ska analyseras. I det tredje steget definierar forskaren kategorier och i det fjärde steget tillämpas de definierade kategorierna på datan, i det femte och sista steget analyseras datan till ett resultat. Bearbetningen av materialet i denna undersökning inleddes vid transkriberingen då irrelevanta delar från inspelningen sorterades bort. Därefter grupperades materialet genom att likheter och skillnader identifierades och de mönster som bildar kategorier i resultatredovisningen urskildes. Efter att materialet har kategoriserats har det sammanställts och analyserats. Materialet från lärarintervjuerna och elevintervjuerna har analyserats var för sig.

5.3 Analysmetod

Som tidigare nämnts har det insamlade materialet analyserats utifrån Hsieh & Shannons (2005) beskrivning av innehållsanalys som metod för att analysera kvalitativ data. Utifrån de teoretiska perspektiven sociokulturell teori och erfarenhets- och upplevelsebaserat lärande kategoriserades materialet i följande kategorier, *stödstrukturer*, *modalitet & multimodalitet* och *tematisk undervisning & formativ bedömning* med direkt anknytning till intervjufrågorna. Kategorierna kopplades sedan samman med begrepp från de teoretiska perspektiven. Vid detta moment upplevdes arbetet som svårhanterligt med för många kategorier vilket gjorde att jag strukturerade om och kategoriserade materialet utifrån syftet och de inledande frågeställningarna.

5.4 Forskningsetiska överväganden

Vetenskapsrådet (2017) har sammanställt några viktiga principer som forskaren har ansvar över vid genomförandet av en studie, principerna är: garantera informanternas anonymitet, se till att ingen kommer till skada, att vara fri från yttre påverkan och inte gå egna eller intressenters ärenden. För att säkerställa att principerna efterlevs har Vetenskapsrådet (2017) formulerat fyra huvudkrav för en forskningsundersökning. Christoffersen & Johannessen (2015) konkretiserar de fyra huvudkraven som är informations-, samtyckes-, konfidentialitets- och nyttjandekravet. Det första kravet innebär att informanterna ska veta forskningsuppgiftens syfte, att de får information om villkor för deltagande, att de deltar frivilligt och att de har rätt att avbryta deltagandet när de vill utan att behöva förklara eller motivera varför. Informations- och samtyckeskraven uppfylls i föreliggande arbete genom samtyckesblanketten (bilaga 1) som jag både delat ut till deltagande elever och som jag informerade muntligt om i samband med intervjuerna.

Konfidentialitetskravet betyder att största möjliga konfidentialitet ska ges och att personuppgifter ska förvaras så att obehöriga inte kan ta del av dem. Detta krav uppfylls i denna studie genom samtyckesblanketten till deltagande elever men också genom att jag under arbetets gång inte röjer deltagarnas identitet eller att svaren inte går att koppla till någon enskild informant (bilaga 1). Det sista kravet, nyttjandekravet innebär att insamlade uppgifter om enskilda personer endast får användas för forskningsändamål. Det betyder att jag kommer att göra mig av med insamlat material på ett sådant sätt att deltagarnas identitet inte framgå efter det att arbetet är färdigställt.

Vid både datainsamlingen och vid analys av resultaten av denna undersökning har reliabilitet och validitet beaktats för att få ett trovärdigt resultat. Reliabiliteten blir högre om testet eller intervjun genomförs med några veckors mellanrum, en metod som kallas för *test-retest reliabilitet* (Christoffersen & Johannessen, 2015). För att lärarna ska få möjlighet att reflektera över sin undervisning och att reliabiliteten ska stärkas genomförs två intervjuer med varje lärare med två veckors mellanrum och med samma frågor. Vid båda intervjutillfällena har jag använt samma intervjuguide.

Genom att spela in intervjuerna återspeglar transkriberingen det som faktiskt har sagts och reliabiliteten säkerställs. För att öka validiteten i resultatet har jag valt att intervjua lärare och elever var för sig och använt mig av en intervjuguide. På så sätt är det ingen som kan påverka

någon annans svar under intervjun. Jag valde också att genomföra samtliga intervjuer i en miljö som är välbekant för både lärare och elever vilket ökar sannolikheten för att informanterna känner sig bekväma och ger ärliga resultat.

5.5 Metoddiskussion

Syftet med detta examensarbete är att undersöka lärare och elevers uppfattningar om vad som engagerar elever i skolarbetet. Studiens empiriska del bygger på semistrukturerade intervjuer där både lärare och elever ingår. Anledningen till att både elever och lärare intervjuas i denna studie är för att stärka reliabiliteten. Eftersom syftet med studien är att undersöka upplevelser och erfarenheter är intervjuer ett sätt för att få röster som vanligen inte framträder att uttrycka sig (Alvehus, 2019). Genom intervjuerna får både lärare och elever beskriva sina upplevelser vilket inte hade varit möjligt genom en annan datainsamlingsmetod som till exempel observationer. Resultatet påverkas på olika sätt av forskarens förförståelse och erfarenhet. För att minska forskarens påverkan på resultatet och för att öka reliabiliteten i detta arbete har lärarna intervjuats vid två separata tillfällen. Frågorna hade kunnat formulerats på ett annat sätt för att minska risken för missförstånd, framtida undersökningar kan med fördel schemaläggas så att intervjuerna sker utanför skol- eller arbetstid. Trots de identifierade bristerna anser jag att syftet och frågeställningarna besvaras.

6. Resultat och analys

I detta kapitel kommer jag att redovisa, analysera och tolka det empiriska materialet utifrån de teoretiska utgångspunkterna. Utifrån de frågor som framkommer i kapitlet *Syfte och frågeställningar* har resultatdelen delats upp i kategorier. Informanternas svar på frågeställningarna redovisas i detta kapitel genom följande kategorier: *Lärares engagemang och didaktiska och pedagogiska val i undervisningen* (6.1) och *Elevers uppfattning kring lärares engagemang* (6.2). I redovisningen av empirin har jag valt att först redovisa lärarnas utsagor som benämns lärare 1, lärare 2 och lärare 3. De deltagande elevernas utsagor följer direkt efter lärarnas och benämns elev 1, 2, 3, 4 och 5. I Avsnitt 6.1 redovisas den empiri som är kopplad till frågan “Vilka didaktiska val anser lärare bidrar till elevers ökade engagemang i skolarbetet” och i avsnitt 6.2 besvaras frågan “Hur beskriver elever en undervisning som engagerar dem”.

6.1 Lärares engagemang och didaktiska och pedagogiska val i undervisningen

Den inledande frågan i intervjuerna med lärarna var: *Hur anpassar du din undervisningsstil för att engagera elever i undervisningen?* där samtliga lärare fick följdfrågan: *Hur tycker du att engagemanget synliggörs?*

Majoriteten av lärarna uttryckte sig positivt om hur de anpassade sin undervisning för att engagera eleverna. Lärarna sade vidare att det är viktigt att eleverna känner delaktighet på olika sätt, inte bara genom att prata eller skriva. Lärare 1 uttrycker sig som följer:

Jag anpassar min undervisningsstil genom en variation av aktiviteter och material. Det är viktigt att eleverna känner delaktighet på olika sätt, inte bara genom att prata eller skriva. Engagemanget synliggörs när eleverna ställer frågor eller bidrar med egna tankar, ibland även i småsaker som att de antecknar eller verkar fokuserade.

Lärare 1 beskriver att hen genomför en variationsrik undervisning där elevernas kunskaper syns i samtalet, i likhet med det som Dysthe (2003) benämner som ett dialogiskt klimat. På samma frågor som redovisats i det tidigare stycket svarar Lärare 2 följande:

Jag varierar aktiviteterna efter behov och elev. Jag tycker att jag får eleverna engagerade genom att jag tydliggör aktiviteterna i undervisningen.

Genom att Lärare 2 tydliggör aktiviteter och variera dem efter behov får eleverna stöttning i sin kunskapsutveckling vilket Säljö (2014) beskriver med begreppet *scaffolding*. Under andra intervjutillfället utvecklade Lärare 1 sitt svar kring anpassning av sin undervisningsstil. Hen förklarar att undervisningen anpassas med fokus på en levande och elevcentrerad miljö där diskussioner, bildstöd och praktiska elevnära övningar bidrar till att ge eleverna utrymme att uttrycka sig. Vid andra intervjutillfället för Lärare 1 följande resonemang:

Efter att ha reflekterat över frågorna i ett par veckor har jag kommit fram till att anpassningarna i min undervisningsstil sker genom att jag skapar en mer levande och elevcentrerad miljö. Jag försöker ge eleverna utrymme där de kan uttrycka sig på olika sätt, till exempel genom diskussioner, bildstöd och praktiska övningar. Det jag har insett är att elevernas engagemang blir tydligt när eleverna tar egna initiativ. När de ställer frågor, visar nyfikenhet och är mer benägna att använda språket både i och utanför klassrummet blir det synligt.

Svaren från Lärare 1 går att tolkas med begreppet *ZPD* (Säljö, 2014) som innebär att när eleverna får rätt stöttning utvecklas de kognitivt genom att de tillsammans med klasskamrater förmår att genomföra uppgifter som de inte hade klarat på egen hand. I andra intervjun svarar Lärare 2 på samma fråga att hen är flexibel i sin undervisning och har förmåga att läsa av elevernas kunskapsnivå och mående. Vidare menar hen att en synlig och tillgänglig läroplan i klassrummet används för att motivera eleverna. Lärare 2 förklarar:

Sedan förra intervjun har jag tänkt mycket på det du sa och tror nog att jag anpassar både uppgifter och aktiviteter flera gånger under dagen för att engagera eleverna. Jag ser mig själv som mycket flexibel i undervisningen. Jag vill mena att jag alltid har läroplanen liggande på mitt skrivbord för att visa att vi har en läroplan att följa, på det sättet kan jag motivera eleverna vilket jag tycker fungerar.

Lärare 2 reflekterar över sina didaktiska och pedagogiska val och tydliggör vikten av att ge eleverna rätt stöd och stöttning vid rätt tillfälle samt synliggöra de mål och krav som ställs på eleverna och lärarna i utbildningen. På frågorna *Hur anpassar du din undervisningsstil för att engagera elever i undervisningen?* Och *Hur tycker du att engagemanget synliggörs?* svarar Lärare 3 följande:

Engagemang är något som blir transparent och växer fram i en miljö där eleven känner sig trygg och förstådd. För att engagera dem fokuserar jag på relationsskapande med varje elev. Jag arbetar mycket med repetition och tydlighet genom en tydlig struktur där eleverna ska veta vad som förväntas av dem. Jag talar tydligt, gestikulerar mycket och visar att jag är intresserad av

ämnet. Jag är närvarande och är på så sätt en god förebild där jag lyssnar och ger eleverna tid.

Jag vet att eleverna är engagerade när jag ser tecken på framsteg, som att eleverna pratar eller deltar på ett annat sätt än tidigare, det syns genom små gester, tyst kommunikation eller en samhörighet. Jag tycker att elevernas utveckling och engagemang blir tydlig för mig när de ställer frågor eller börjar använda sig av nya ord eller uttryck. Förändringarna som sker visar på framsteg som för mig visar att kunskapen gått in.

Sammantaget visar det resonemang Lärare 3 för kring de två frågorna att hen skapar struktur, ett öppet diskussionsklimat, goda relationer och ser till att eleverna får använda olika uttrycksformer. Lärare 3 förklarar att elever får uppleva och erfara situationer som sedan bidrar till nya tillvägagångssätt och nya uttryck, en utveckling som Kolb (2015) sammanfattar i fyra steg. På frågan om vilka val lärare gör i sin undervisning för att bidra till andraspråkselevs språkutveckling nämner Lärare 1 följande:

Vid undervisning av andraspråkselever måste språket brytas ner i mindre delar och eleverna ges tillgång till förståelse som bidrar till att skriva olika texter. Jag låter eleverna diskutera i mindre grupper kopplat till de bildstöd som jag använder. Jag låter eleverna använda språket praktiskt och ger ofta språklig feedback. Att eleverna får dessa verktyg som de kan använda i meningsfulla elevnära kontexter och på olika nivåer gynnar deras språkutveckling.

Lärare 1 låter eleverna använda språket praktiskt vilket bidrar till ett dialogiskt klimat, något som Dysthe (2003) beskriver som ett sätt att engagera eleverna i undervisningen. Genom att använda elevnära texter utgår Lärare 1 också från elevens erfarenheter och bakgrunder i undervisningen. Lärare 1 verkar också ge eleverna stöttning (*scaffolding*) som språklig återkoppling och visuellt stöd för att få elever att klara uppgifter som de inte hade klarat på egen hand. När Lärare 2 får frågan om hur hen identifierar vad som engagerar olika elever svarar hen att:

Redan när jag träffar eleverna på morgonen ser jag hur jag ska lägga upp dagens ämne för respektive elev. Jag arbetar undersökande med intervjuer och genom att eleverna skriver i en bok till mig på vilket sätt de vill arbeta med mig i olika delar av undervisningen. På så sätt kan alla elever komma till tals och jag kan finna varje elevs engagemang. Detta gör att vissa elever sitter i klassrummet och arbetar mekaniskt medan andra elever väljer att sitta och arbeta på en bänk på skolgården. Jag behöver hela tiden ha kontroll så att eleverna följer det jag säger att de ska göra. Detta är en formativ undervisning och en tillit till eleverna.

Även detta svar visar på att Lärare 2 använder specifik stöttning (*scaffolding*) så att elever utmanas inom den proximala utvecklingszonen och därmed klarar att utföra en uppgift som ligger något över deras kunskapsnivå. Lärare 3 förklarar hur hen identifierar vad som engagerar eleverna enligt följande:

Jag som lärare behöver lyssna och vara uppmärksam på elevernas funderingar. Det som engagerar en elev kanske inte fungerar för någon annan. Somliga elever vill ha tydliga mål att jaga, andra behöver utforska språket friare. Jag har alltid försökt att modellera undervisningen för att bidra till lärandet beroende på elevernas intresse och var de befinner sig i sin utveckling. Att föra dialog med eleverna och att observera dem under lektionerna är viktigt för att förstå vad som engagerar dem. Jag låter hellre eleverna prata med varandra än att de ska sitta med varsin dator.

Av ovanstående resonemang framgår att Lärare 3 visar intresse för sina elevers erfarenheter och bakgrund vilket kommer till uttryck när läraren säger att hen behöver lyssna och vara uppmärksam på elevernas funderingar. Lärare 3 beskriver också att hen ser att det finns skillnader mellan elever där vissa "behöver tydliga mål att jaga" och andra behöver "utforska språket friare" vilket visar att hen inte enbart lyssnar på eleverna utan också anpassar undervisningen och stöttningen utifrån var eleverna befinner sig i sin kunskapsutveckling.

På frågan *Vilken undervisning upplever du bidrar till mest engagemang hos elever?* Svarar Lärare 1 och 2 följande:

Lärare 1: När undervisningen har en balans mellan struktur och kreativitet tycker jag att eleverna är som mest engagerade. Struktur och ramar samt möjligheter för eleverna att utforska och använda språket på ett meningsfullt sätt ser jag bidrar till engagemang.

Lärare 2: Jag tycker att elevernas engagemang i undervisningen syns, till exempel när mina elever alltid vill komma in från rasten snabbt.

Utifrån Lärare 2 svar kan det identifieras att undervisning som engagerar synliggörs genom elevernas vilja att komma in i lärosalarna igen efter rasten. Utifrån ett sociokulturellt perspektiv visar det resonemang som Lärare 1 för att eleverna engageras när det råder balans mellan struktur och kreativitet och genom att eleverna görs delaktiga och får ingå ett meningsskapande sammanhang. Lärare 1 berättar också att eleverna får utforska språket vilket gör att de utmanas i sin proximala utvecklingszon (Säljö, 2014). Lärare 3 svarar på frågan om vilken undervisningen som bidrar till mest engagemang hos eleverna så här:

När undervisningen har ett innehåll med koppling till elevernas livsmiljö tycker jag att de blir engagerade. Jag låter eleverna läsa texter där de kan relatera till upplevelser och erfarenheter och när de får uttrycka känslor och tankar på sitt sätt med ett språk som är nytt för dem engageras mina elever. När eleverna pratar, läser och skriver, får testa olika uttrycksformer och olika typer av texter, blir de motiverade och då utvecklas de.

Den beskrivningen av undervisningens upplägg som Lärare 3 ger för att engagera elever visar hur de fyra steg som Kolb (2015) formulerat kan fungera i skolans praktik, Lärare 3 berättar att undervisningen har koppling till elevers erfarenhet (livsmiljö) som är Kolbs första steg. När eleverna får läsa texter som är relaterade till sina livsmiljöer får de möjlighet att analysera och reflektera över sina erfarenheter som är steg två. Därefter får eleverna uttrycka känslor och tankar på sitt sätt vilket är ett sätt att teoretisera och dra slutsatser utifrån den nya kunskapen som enligt Kolb är steg tre. Det sista och fjärde steget är då eleverna får prata och skriva och uttrycka sina nya kunskaper på ett nytt språk. Lärare 3 gör sina didaktiska val utifrån en teoretisk referensram och ger elever stöttning och väl övervägda utmaningar utifrån elevernas kunskapsnivå. I sitt resonemang förklarar Lärare 3 att eleverna utvecklas när de får testa olika uttrycksformer och texter, eleverna utmanas därmed i deras utvecklingszon, ZPD (Säljö, 2014). Resultatet visar att när lärare genomför en undervisning som har koppling till elevernas verklighet (livsmiljö) så blir eleverna engagerade.

6.2 Elevers uppfattning kring lärares engagemang

I denna del kommer frågeställningen *Hur beskriver elever en undervisning som engagerar dem?* belysas. För att bidra till ett djup och en bredd av lärarnas svar problematiseras lärarnas uppfattningar genom svar från intervjuer med deras elever.

För att förstå elevernas uppfattning kring vad engagemang och motivation innebär i undervisningen för dem ställdes första frågan: *Vad betyder att vara engagerad och motiverad för dig?*

Elev 1: Jag vill vara med och lyssna på lektionen. Jag vill förstå och lära mer om det vi pratar om och jag vill göra uppgifter bra.

Elev 2: För mig om jag är motiverad jag vill göra saker bättre och snabbare. Jag känner att jag är glad att vara med i klassen och jag vill visa vad jag kan göra. Jag gillar när jag kan testa nya saker.

Elev 3: Motiverad betyder att jag vill försöka mitt bästa och inte ge upp när det är svårt. När jag är engagerad, jag frågar frågor och tänker mycket på det vi lär oss. Jag känner jag vill lyckas och förstå allt.

Elev 4: När jag vill prata med andra om ämnet och komma på idéer. Motiverad då jag känner att det är viktigt att göra uppgifter och få bra betyg, även om det är svårt.

Elev 5: För mig är det att vara engagerad när jag jobbar självständigt och verkligen fokuserar på uppgifterna. Jag känner att jag vill göra det bra. Motiverad är att jag vill bli bättre och lära mig saker som kan hjälpa mig i framtiden.

När det gäller frågan om vad som engagerar och motiverar eleverna är de fem eleverna tämligen eniga i sina svar. Motivation beskriver eleverna som något de har inom sig “jag vill göra saker bättre och snabbare”, “jag vill försöka mitt bästa” och “viktigt att göra uppgifter och få bra betyg”. Elevernas förståelse för engagemang beskrivs i högre utsträckning som något som påverkas av yttre faktorer, som möjligheten att få arbeta självständigt, möjligheten att prata med andra om ämnet, möjlighet att ställa frågor och möjlighet att vara med klassen och visa vad de kan. Om det är så att eleverna upplever att deras engagemang är avhängigt yttre omständigheter har undervisande lärare ett stort ansvar att ta reda på vad som skapar engagemang hos varje elev eftersom detta enligt mitt material skiljer sig åt mellan elever. Eleverna fick också svara på frågan: *Vad brukar dina lärare göra för att du ska bli engagerad/motiverad?* utifrån följdfrågorna på denna fråga blev svaren mer utvecklade då eleverna specificerade vad lärarna konkret gör för att engagera och motivera i undervisningen.

Elev 1: Mina lärare ger oss exempel och förklarar genom att visa videos. Då blir jag intresserad mer och förstår mer.

Elev 2: När lärare ger oss uppgifter där vi får använda fantasin som att göra presentationer eller skapa presentationer på datorn.

Elev 3: Lärarna brukar vara bra på att förklara på olika sätt tills man verkligen förstår, kanske genom datorn. De ger förslag på hur man ska göra för att klara uppgifterna.

Elev 4: Våra lärare låter oss arbeta i grupper och prata med varandra under lektionen, då kan man koncentrera sig.

Elev 5: Om jag får tydliga mål och instruktioner och vet vad jag ska göra kan jag hålla fokus. Då känner jag mig mer intresserad att göra klart uppgifterna.

Elevernas svar har tydliga kopplingar till Kolbs (2015) lärandeteorier om upplevelse- och erfarenhetsbaserat lärande, när eleverna får uppleva situationer och händelser ser de lärmomenten som intressanta, lekfulla och utmanande. När eleverna nämner att de blir mer intresserade, koncentrerade och har lättare för att hålla fokus visar materialet att de får stöttning, *scaffolding* (Säljö, 2014) som bidrar till att eleverna utvecklas inom sin proximala utvecklingszon, *ZPD* (Säljö, 2014). Eleverna ser det som positivt om lärare använder digitala hjälpmedel för att bidra till intresset av lektionsinnehållet. Vissa elever föredrar att arbeta individuellt medan andra på gruppnivå, såsom Säljö (2014) menar är detta ett tydligt förhållningssätt genom begreppet *scaffolding*. När eleverna fick svara på frågan: *Vilken undervisning upplever du att du känner sig mest engagerade i?* Svarade de följande:

Elev 1: Jag gillar lektioner där vi får jobba i grupp och göra projekt. Det känns som jag verkligen kan använda det vi lär oss.

Elev 2: Jag blir intresserad om vi får jobba på riktigt och göra saker själva, som på teknik och slöjd.

Elev 3: Det är lättare för mig att följa med på lektionen om jag vet varför vi har lektionen och vet vad man ska göra. Det är lättare att följa med då.

Elev 4: När vi får välja själva, där vi själva får vara med och bestämma hur vi vill lära oss.

Elev 5: Om jag får jobba själv och får tydliga instruktioner och mål, till exempel i skrivarbete eller andra projekt så engagerar jag mig.

Empirin visar att eleverna känner sig mer engagerade i undervisningen när uppgifterna bygger på det eleverna själv vill arbeta med. Några elever uttrycker att de blir engagerade när de har ett tydligt mål, syfte och tydliga instruktioner för sina uppgifter. Eleverna verkar föredra praktiska elevnära arbetssätt som läraren kan koppla till en teoretisk ram efterhand vilket gör att eleverna utvecklar sina kunskaper. Svaren från eleverna kan tolkas med begreppet *mediation* (Säljö, 2014), eleverna får använda sig av både språkliga och kulturella redskap för att upptäcka och utvecklas.

6.3 Resultatanalys

Av lärarnas beskrivningar framgår att de ger eleverna olika former av stöttning under lektionerna så kallad *scaffolding*. Därutöver framgår av lärarintervjuerna att när de genomför en undervisning som är kopplad till elevernas tidigare erfarenheter engageras eleverna, något som beskrivs i Kolbs (2015) teori om erfarenhets- och upplevelsebaserat lärande. Lärarna lyfter

fram att detta arbetssätt skapar engagemang hos eleverna och bidrar till deras språk- och kunskapsutveckling. Att som lärare låta eleverna diskutera med varandra och använda stöd för att de ska klara uppgifterna och utmanas i undervisningen har tydliga likheter med Gibbons (2006) och Säljös (2014) beskrivningar om *scaffolding*. Det lärarna ger uttryck för visar att det finns en medvetenhet om elevernas proximala utvecklingszon och *scaffolding*. Flertalet lärare menar att anpassning i undervisningen såsom att ge eleverna adekvat stöd och stöttning är av vikt för att bidra till elevernas kunskapsutveckling. Lärarna framhåller att detta särskilt gäller undervisning av andraspråkselever. Ett positivt samspel mellan klasskamrater och stöd vid utförandet av uppgifter som ligger något över elevens kunskapsnivå hjälper eleven att komma längre i sin utveckling än vad den hade gjort på egen hand. Genom att skapa ett dialogiskt klimat i klassrummet (Dysthe, 2003) får elever på olika kunskapsnivåer förutsättningar att utvecklas både kunskapsmässigt och språkligt genom att de får prova på nya uppgifter och öva i nya situationer.

Min tolkning är att lärarna utmanar eleverna i *ZPD* (Säljö, 2014) när de erbjuder olika former av stöd och nivåanpassar delar av undervisningen. Det framgår av empirin att när lärarna engagerar eleverna i undervisningen på det sätt som fungerar för eleverna så bidrar det till en ökad kunskapsutveckling. Samtliga lärare i studien använder kombinationer av språkliga och fysiska verktyg, såsom datorer eller olika uttrycksformer för att genomföra momenten i undervisningen, något som beskrivs med begreppet *mediering* av Säljö (2014).

Min tolkning utifrån vad lärare och elever berättar är att *mediering*, det vill säga användning av olika verktyg i undervisningen, oftast sker vid de tillfällen där eleverna på olika kunskapsnivåer interagerar med varandra. *Mediering* blir på så sätt också en form av stöttning (*scaffolding*) genom att elever med högre kunskaper inom något ämne stöttar elever som har lägre kunskaper genom språkliga eller fysiska verktyg. Att eleverna får prova olika arbetssätt, tillskansa sig färdigheter och använda sig av olika metoder för att tillägna sig ny kunskap är, enligt min mening, en del av det upplevelsebaserade lärandet (Kolb, 2015). När eleverna utmanas och får adekvat stöttning utvecklas de, enligt min mening, i sin proximala utvecklingszon, *ZPD* (Säljö, 2014).

Resultatet från min studie visar en diskrepans mellan elevernas och lärarnas syn på multimodaliteter i undervisningen. Min tolkning är att lärarna beskriver att multimodaliteter bidrar till elevers engagemang i undervisningen medan eleverna beskriver att det är innehållet som är av vikt och att undervisningen behöver vara kopplad till elevernas erfarenheter även om multimodaliteter till viss del kan bidra till engagemang. Eleverna menar att digitala verktyg och

uttrycksformer är ett stöd för att genomföra arbetsuppgifterna och nå ett högre resultat, inte nödvändigtvis en faktor för engagemang.

En undervisning som bygger på elevers livsmiljö beskrivs av Kolb (2015), som menar att lärande sker genom erfarenheter som involverar både handling och reflektion. Empirin i denna studie visar att majoriteten av lärarna anser att eleverna lär av varandra genom att muntligt och skriftligt diskutera i ett dialogiskt klimat vilket överensstämmer med Dysthes resonemang (2003). Lärarna i denna undersökning berättar samstämmigt att det är viktigt att knyta undervisningens innehåll till elevers förkunskaper och erfarenheter och att det då kan underlätta att arbeta tematiskt, något som tangerar Kolbs (2015) tankar om ett erfarenhetsbaserat lärande.

Som jag ser det blir lärandet därmed kontextbundet och ger eleverna möjlighet att visa sina kunskaper samtidigt som läraren kan ge formativ återkoppling. De lärare och elever som ingår i den här studien delar uppfattningen att elevdiskussioner och ett dialogiskt klimat bidrar till elevengagemang i undervisningen. Detta synliggörs exempelvis när eleverna och lärarna uttrycker att eleverna lär sig bäst när de får prata med varandra. Informanterna beskriver att teknikanvändandet såväl som det mänskliga mötet är viktigt för språk- och kunskapsutvecklingen, detta beskrivs som en bidragande faktor till ett ökat engagemang.

Ett sådant lektionsupplägg där digitala verktyg och sociala miljöer kombineras tolkar jag med begreppet *scaffolding*, där tekniken på olika sätt ger stöd i elevernas kunskapsutveckling (Säljö, 2014). Genom konkreta upplevelsebaserade lärandesituationer ges både första- och andraspråks elever möjlighet till kunskapsutvecklande och språklig utveckling. Detta ger elever möjligheten att anamma ett språk som anpassas efter olika situationer och på så sätt får läraren flertalet tillfällen att modellera sin undervisning utefter elevernas förkunskaper och eventuella språkliga nivåer.

7. Slutsats

I detta kapitel diskuterar jag resultatet från min undersökning i relation till resultaten från tidigare forskning. Syftet och frågeställningarna besvaras och en sammanfattning av de betydelsefulla resultaten som uppkommit från analysen av empirin.

Syftet har varit att utröna vilka didaktiska och pedagogiska val lärare anser engagerar i skolarbetet och hur elever beskriver en undervisning som engagerar dem. Denna studie genomfördes med hjälp av kvalitativa intervjuer där informanterna bestod av tre lärare och fem elever. Resultatet visar att lärarnas uppfattning är att stödstrukturer, ett öppet diskussionsklimat, ett relationsskapande och användning av olika uttrycksformer och multimodaliteter i undervisningen bidrar till ökat engagemang hos eleverna. Klassrum med ett dialogiskt klimat och elevnära erfarenhets- och upplevelsebaserat visar sig vara avgörande val av lärare för att bidra till engagemang hos eleverna vilket därmed ger stöd i elevers kunskapsutveckling. Att som lärare vara uppmärksam på elevernas mående, kunskapsnivå, åsikter och funderingar och kunna möta eleverna i dessa faser bidrar till att elever känner sig sedda, något som bidrar till deras engagemang. Undervisningen behöver vara variationsrik och dynamisk där lärmiljöerna modelleras för att alla elever ska känna sig delaktiga. En diskrepans mellan elevernas och lärarnas syn på multimodaliteter i undervisningen synliggörs där lärare framhåller multimodaliteter som bidragande till engagemang medans eleverna beskriver att det är innehållet och undervisningens koppling till deras livsmiljö som är av vikt.

På frågan “Hur beskriver elever en undervisning som engagerar dem” kan empirin från denna undersökning sammanfattas med att eleverna vill ha en varierad undervisning som inbjuder till kreativitet, tydliga mål och instruktioner och möjlighet till diskussioner. Vissa elever framhåller att de vill arbeta i grupp medans andra lyfter fram att de vill arbeta själva. Det framgår av empirin att elever vill ha en frihet där de får vara med och bestämma över arbetssätten och innehållet i undervisningen. Dessutom visar empirin att elevernas uppfattning kring att nå målen är när de känner engagemang i undervisningen och att engagemanget påverkas av hur lärare kommunicerar i klassrummet. Undervisningens struktur och lärares didaktiska och pedagogiska val i undervisningen både påverkar och bidrar till elevers engagemang.

7.1 Diskussion

Både Alvarez et al. (2022) och De Oliviera et al. (2020) beskriver utifrån sin resultat att elevernas självständighet och engagemang ökar när de får möjlighet att använda interaktiva stödstrukturer i undervisningen. De båda studiernas resultat stämmer överens med de tankegångar som mina informanter ger uttryck för. Att som Hultmark et al. (2024) och Lyon (2022) beskriver stödja eleverna med rätt metod vid rätt tillfälle, nivåanpassa materialet eller ha en tydlig struktur i undervisningen överensstämmer med informanternas beskrivning om vad som skapar engagemang och bidrar till elevernas kunskapsutveckling. Zwierns (2006) resultat visar att ett kontextbaserat, upplevelsebaserat och erfarenhetsbaserat lärande gör att eleverna får stora möjligheter till samtal sinsemellan.

Genom att som lärare i denna undersökning beskriver "modellera undervisningen för att bidra till lärandet beroende på elevernas intresse" görs ett didaktiskt val i undervisningen som har likheter med Havas (2021) resultat. Informanternas svar på intervjufrågorna visar att när elever får kommunicera med varandra bidrar detta till ökat engagemang och ökad motivation. Utifrån empirin i denna undersökning framgår det att en variation i undervisningen bidrar till engagemang hos eleverna vilket stämmer överens med både Blomgren (2016), Zwierns (2006) och Alvarez et al. (2022) resultat.

Blomgren (2016) beskriver att brist på variation i skoluppgifter och brist på rätt kompetens hos läraren kan påverka elevernas engagemang i undervisningen. Det framgår av empirin att lärarna behöver vara uppmärksamma på sitt sätt att modellera undervisningen, hur deras verbala och icke-verbala kommunikation ser ut och hur detta påverkar elevernas engagemang och därmed deras måluppfyllelse. Efter analys av empirin har jag kunnat identifiera ett mönster i studien, nämligen att elevernas och lärarnas uppfattningar och upplevelser till stor del överensstämmer med varandra. Tidigare forskning och resultatet av min studie visar samstämmigt att elever blir engagerade i undervisningen när innehållet är elevnära och bidrar till samtal mellan elever och dessutom är kopplat till elevers erfarenheter. Därutöver visar både tidigare forskning och mina resultat att digitala verktyg inte enskilt bidrar till elevers engagemang i undervisningen.

Resultatet visar en tydlig koppling mellan Lestari et al. (2024) resultat och det som informanterna i denna studie beskriver. Zwierns (2006) studie visade att behovet och önskan att kommunicera med kamrater motiverade eleverna att använda ett akademiskt språk i högre utsträckning än vad användningen av multimodaliteter gjorde. Som informanterna beskrev är språket viktigt för kunskapsutvecklingen, Zwierns (2006) resultat visade i likhet med detta att

olika dimensioner, att tala, skriva, lyssna och läsa både analogt och digitalt är viktigt för elevers engagemang och kunskapsutveckling. Undervisningen behöver vara balanserad i sitt fokus, variationsrik och eleverna behöver vara engagerade för att deras kunskaper ska utvecklas.

Vidare beskrev informanterna att läraren behöver tänka på många faktorer vid planering och genomförande av en språkutvecklande undervisning, något som också framgår av Lyons (2022) och Zwiers (2006) resultat. Att lärare aktivt behöver se över elevernas placering i klassrummet och justera vid behov framgår också av lärarnas svar i min studie. Lärarens verbala och ickeverbala kommunikation i klassrummet kan både bidra till och hämma elevernas kunskapsutveckling. Hultmark et al. (2024) betonar vikten av att lärare utformar sin stöttning med omdöme så att den blir ändamålsenlig för elevernas kunskapsutveckling.

Tan-I et al. (2023) och Lyon (2022) bekräftar dessa tankegångar och tydliggör att rätt stöd kan vara avgörande för elevers motivation och engagemang. Läraren behöver vara uppmärksam på den kommunikation som sker i klassrummet, både verbal och ickeverbal, vilket bekräftas av Miranda (2010) och Kim (2021). Utifrån mina observationer under elevintervjuerna verkar det som att elever som befinner sig på en hög kunskapsmässig och språklig nivå oftare väljer att arbeta individuellt än de elever som befinner sig på en lägre nivå. Jag menar att lärare som använder ett dialogiskt klimat med förflyttningar inom undervisningsramen behöver, precis som Tan-I et al. (2023) beskriver, vara uppmärksamma både på elevernas sociala status i klassen och på deras språkliga utveckling.

Lärarens olika relationer med eleverna i klassrummet, anser jag, spelar en stor roll för hur det dialogiska och kunskapsutvecklande klimatet utformas. Dessutom påverkar elevernas sociala och kognitiva utveckling deras delaktighet i dialog med andra.

7.2 Framtida forskning

Mitt resultat visar att lärarnas engagemang är av vikt för elevernas språkutveckling, detta vittnar både lärare och elever om i intervjuerna. Deltagarna i min studie bidrar med att lyfta fram elevernas perspektiv kring engagemang i undervisningen. Utifrån det som jag har diskuterat i metodavsnittet anser jag att framtida forskning inom området med fördel kan vara att schemalägga intervjuerna utanför skoltid eller arbetstid. Med fördel skulle framtida forskning kunna utökas av antalet informanter i olika geografiska område för att få en annan dimension i svaren. Framöver vore det intressant att undersöka sambandet mellan elevernas språkliga- och kunskapsmässiga nivå och deras syn på grupparbete kontra individuellt arbete kopplat till elevengagemang.

Jag skulle gärna se att man antog en annan ingång i studien, företrädesvis ett elevperspektiv. Syftet och frågeställningarna behöver i sådana fall omformuleras men med ett tydligt elevperspektiv kan förståelsen och kunskapen inom forskningsområdet fördjupas. Oavsett perspektiv menar jag att forskningsområdet som sådant kan ge skolverksamheter en bredare bild och ökad förståelse för hur elevers engagemang påverkar deras kunskapsmässiga och språkliga utveckling. Jag ser utifrån resultat och analys att skolor med fördel, genom att kontinuerligt genomföra elevintervjuer, kan nå högre måluppfyllelse. Jag anser även att det kan ge ett ökat engagemang när kännedomen kring de enskilda eleverna och den egna undervisningen ökar.

Referenser

Tryckta referenser

- Alvehus, J. (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. (Upplaga 2). Stockholm: Liber.
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Dysthe, O. (red.) (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Gibbons, P. (2006). *Stärk språket, stärk lärandet: språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. (1. uppl.) Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Kolb, D. A. (2015). *Experiential learning: experience as the source of learning and development*. (2. ed.) Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Lundgren, U.P., Säljö, R. & Liberg, C. (red.) (2014). *Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare]*. (tredje [reviderade och uppdaterade] utgåvan). Stockholm: Natur & kultur.
- Skolverket (2022). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022*. (Upplaga 1). Stockholm: Skolverket.

Elektroniska referenser

- Alvarez, L., De Loney, M., Capitelli, S., Valdés, G. & Biernacki, P. J. (2022). Expanding participation: supporting newcomer students' language development through disciplinary practices. *Language and Education*, 37(1), 1-21.
<https://doi.org/10.1080/09500782.2022.2028825>
- Blomgren, J.(2016). Den svårfångade motivationen: elever i en digitaliserad lärmiljö. Doktorsavhandling, Göteborgs universitet. <http://hdl.handle.net/2077/47615>
- De Oliveira, L. C., Jones, L. & Smith, S. L. (2020). Interactional scaffolding in a first-grade classroom through the teaching-learning cycle. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 26(3), 270-288. <https://doi.org/10.1080/13670050.2020.1798867>
- Hava, K. (2021). Exploring the Role of Digital Storytelling in Student Motivation and Satisfaction in EFL Education. *Computer Assisted Language Learning*, 34(7), 958-978.
<https://doi.org/10.1080/09588221.2019.1650071>

- Hsieh, HF. & Shannon, SE. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative health research*, 15(9), 1277-1288. <https://doi.org/10.1177/1049732305276687>
- Hultmark, E., Engström, S. & Gullberg, A. (2024). Teachers' Scaffolding Strategies in Relation to Enacted Verbal Reasoning in the Design Process. *Design and Technology Education*, 29(2), 202-218. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1449807>
- Kim, H. Y. (2021). Multimodal input during technology-assisted teacher instruction and English learner's learning experience. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 15(4), 293-305. <https://doi.org/10.1080/17501229.2020.1800708>
- Lestari, E. F., Firdaus, M., Yukamana, H. (2024) The Relationship among Seventh Grade Students' Participation in Online Games, English Vocabulary Mastery and Learning Motivation. *Journal of English Teaching*, 10(1), 76-91. <https://doi.org/10.33541/jet.v10i1.5292>
- Lyon, E. G. (2022) Reframing formative assessment for emergent bilinguals: Linguistically responsive assessing in science classrooms. *Science Education*, 107(1), 203-233. <https://doi.org/10.1002/sce.21760>
- Miranda, M. (2010) My Name Is Maria: Supporting English Language Learners in the Kindergarten General Music Classroom. *Journal of General Music Education*, 24(2), 17-22. <https://doi.org/10.1177/1048371309359612>
- SFS 2010:800. Skollag. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800
- Tan-I, C., Hung-Chang, C. & Shih-Kai, L. (2023). The Effect of Applying Language Picture Books in Reciprocal Teaching on Students' Language Learning Motivations. *SAGE Open*, 13(4). <https://doi.org/10.1177/21582440231218857>
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed [Elektronisk resurs]*. (Reviderad utgåva). Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Zwiers, J. (2006). Integrating academic language, thinking, and content: Learning scaffolds for non-native speakers in the middle grades. *Journal of English for Academic Purposes*, 5(4), 317-332. <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2006.08.005>

Bilagor

Bilaga 1 - Samtyckesblankett till vårdnadshavare

LÄRANDE OCH SAMHÄLLE INSTITUTION

2024-09-09

Samtycke till elevers medverkan i studentprojekt

Jag heter Emil och läser min sista termin på lärarprogrammet genom något som kallas för VAL-projektet (Vidareutbildning av lärare), eftersom jag läser min sista termin betyder det att jag kommer att ta min examen i januari 2025. Jag har visat intresse för att genomföra min studie till examensarbetet på ditt barns skola och har fått godkännande från rektor att göra det.

Mitt examensarbete handlar om lärares engagemang i andraspråksundervisningen och hur lärare uppfattar att de gör för att engagera eleverna i sin undervisning samt hur eleverna uppfattar att de engageras. För att kunna undersöka detta vill jag intervjua lärare och elever för att låta dem berätta hur deras erfarenheter och uppfattningar liknar varandra eller skiljer sig åt. Materialinsamlingen jag kommer att genomföra 1 intervju per slumpmässigt utvald elev och sedan kommer jag att ställa frågor och följdfrågor utifrån de svar jag får, svaren skriver jag sedan ner och detta material kommer att utgöra grund till min analys.

Examensarbetet kommer därmed att ske genom intervjuer som spelas in genom en diktafon, detta för att kunna transkribera och bidra till ett så tydligt insamlat material som möjligt att analysera. Det kommer alltså inte användas en privat mobiltelefon för inspelning. Ert barn kommer att vara helt anonymt och namnet kommer aldrig skrivas ut, de kommer att identifiera sig själva som elev 1, 2, 3, 4 eller 5 på inspelningen. Det inspelade materialet och svaren på intervjufrågorna kommer enbart jag ha tillgång till och när examensarbetet godkänts kommer materialet att förstöras.

Allt insamlat material med personuppgifter kommer att lagras på Malmö universitets server under arbetet med examensarbetet och samtyckesblanketterna förvaras oåtkomligt på Malmö universitet.

Materialinsamlingen grundas på Vetenskapsrådets forskningsetiska principer ([God forskningssed 2017](#)), och arbetet utgår från dessa principer:

- Medverkan baseras på samtycke och detta samtycke kan när som helst återkallas. Alla som tillfrågas har alltså rätt att tacka nej till att delta, eller (om de först tackar ja) rätt att avbryta sin medverkan när som helst, utan några negativa konsekvenser.
- Deltagarna kommer att avidentifieras i det färdiga arbetet.
- Materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.

Emil Gustafsson

.....
Studentens underskrift och namnförtydligande

Kontaktuppgifter till student (tfn nr, e-post):

Emil Gustafsson, emil-gustafsson@hotmail.com. 073 - XXX XX XX

Ansvarig handledare på Malmö universitet: Pär Widén

Kursansvarig på Malmö universitet: Manuela Lupsa

Kontaktuppgifter Malmö universitet:

www.mau.se
040-665 70 00

Information om Malmö universitets behandling av personuppgifter

Personuppgiftsansvarig Malmö universitet

Dataskyddsombud dataskyddsombud@mau.se

Typ av personuppgifter Namn, anteckning av lärandesituation, bild och/eller filmklipp samt ditt samtycke till att Malmö universitet behandlar dessa personuppgifter.

Ändamål med behandlingen För att möjliggöra undervisnings- och examination situationer i skolmiljö för studenter vid Malmö universitetslärarutbildning.

Rättslig grund för behandling Ditt samtycke.

Mottagare Personuppgifterna kommer endast användas i utbildningssyfte inom ramen för lärarutbildningen vid Malmö universitet och kommer inte att spridas vidare till någon annan mottagare.

Lagringstid Malmö universitet kommer att spara dina personuppgifter så länge de behövs för ovan angivet ändamål eller till dess att du återkallar ditt samtycke. Efter genomförd kurs/program kommer personuppgifterna att raderas. Malmö universitet kan dock i vissa fall bli skyldiga att arkivera och spara personuppgifter enligt Arkivlagen och Riksarkivets föreskrifter.

Dina rättigheter Du har rätt att kontakta Malmö universitet för att 1) få information om vilka uppgifter Malmö universitet har om dig och 2) begära rättelse av dina uppgifter. Vidare, och under de förutsättningar som närmare anges i dataskyddslagstiftningen, har du rätt att 3) begära radering av dina uppgifter, 4) begära en överföring av dina uppgifter (dataportabilitet), eller 5) begära att Malmö universitet begränsar behandlingen av dina uppgifter. När Malmö universitet behandlar personuppgifter med stöd av ditt samtycke, har du rätt att när som helst återkalla ditt samtycke genom skriftligt meddelande till Malmö universitet. Du har rätt att inge klagomål om Malmö universitets behandling av dina personuppgifter genom att kontakta Datainspektionen, Box 8114, 104 20 Stockholm.

Samtycke

Härmed samtyckes till att nedanstående elev får medverka i ovan beskrivna studentprojekt, samt bekräftas att vi som vårdnadshavare har tagit del av informationen om Malmö universitets behandling av personuppgifter, och Vetenskapsrådets forskningsetiska principer, som säger att

- medverkan baseras på samtycke och detta samtycke kan när som helst återkallas. Alla som tillfrågas har alltså rätt att tacka nej till att delta, eller (om de först tackar ja) rätt att avbryta sin medverkan när som helst, utan några negativa konsekvenser.
- deltagarna kommer att avidentifieras i det färdiga arbetet.
- materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.

Elevens namn: .....

Skola: .....

Dagens datum: .....

.....

Namn, vårdnadshavare 1

.....

Namn, vårdnadshavare 2

Vid gemensam vårdnad måste båda vårdnadshavare underteckna blanketten.

Bilaga 2 - Intervjuguide - Lärare

Inled med att presentera dig och berätta att det är frivilligt att delta och att man när som helst får avbryta. Informera om att intervjun kommer att spelas in med diktafon i syfte att kunna transkriberas och att de ska identifiera sig som lärare 1, 2 eller 3 (beroende på ordning) för att bidra till anonymiteten.

Intervjufrågor:

1. Hur anpassar du din undervisningsstil för att engagera elever i undervisningen?

(Följdfråga)

- Hur tycker du att engagemanget synliggörs?
2. På vilket sätt anser du att dina val i undervisningen gynnar andraspråkselevers språkutveckling?

(Följdfråga)

- Hur identifierar du vad som engagerar olika elever?
- Använder du något av följande för att engagera elever i din undervisning?
  - Modalitet (*Olika uttrycksformer*) och/eller multimodalitet
  - Formativ bedömning
  - Stödstrukturer
  - Tematisk undervisning
  - Läsning för att språkutveckla

3. Hur upplever du att eleverna engageras i undervisningen?

4. Vilken undervisning upplever du bidrar till mest engagemang hos elever?

Tacka för deras medverkan och informera om att det enbart är jag som kommer ha tillgång till materialet och att det kommer att förstöras när examensarbetet är godkänt.

Bilaga 3 - Intervjuguide - Elever

Inled med att presentera dig och berätta att det är frivilligt att delta och att man när som helst får avbryta. Informera om att intervjun kommer att spelas in med diktafon i syfte att kunna transkriberas och att de ska identifiera sig som elev 1, 2, 3, 4 eller 5 (beroende på ordning) för att bidra till anonymiteten.

Intervjufrågor:

1. Vad betyder att vara engagerad och motiverad för dig?
2. Vad brukar göra dig engagerad/motiverad i undervisningen?
3. Vad brukar dina lärare göra för att du ska bli engagerad/motiverad?

(Följdfråga)

- Brukar din lärare göra något speciellt för att du ska engageras i undervisningen?
- Hur märks det när läraren försöker få dig engagerad/motiverad?

4. Vilken undervisning upplever du dig mest engagerad i?
5. Vilka ämnen känner du dig mest engagerad/motiverad i?

(Följdfråga)

- Varför känner du dig mer engagerad/motiverad i det/de ämnen/ämnena?

Tacka för deras medverkan och informera om att det enbart är jag som kommer ha tillgång till materialet och att det kommer att förstöras när examensarbetet är godkänt.